

جنوب ایران، جولانگاه نظامیان انگلیسی

س از دستگیری یک تبعه آلمانی و همسرش در بوشهر، مردم سخت به هیجان آمدند. هیجان مردم به خاطر این بود که انگلیس حاکمیت ایران را نقض کرده و در ایران مانند مستعمرات یا متصرفات خود رفتار می‌کرد.

س از دستگیری یک تبعه آلمانی و همسرش در بوشهر، مردم سخت به هیجان آمدند. هیجان مردم به خاطر این بود که انگلیس حاکمیت ایران را نقض کرده و در ایران مانند مستعمرات یا متصرفات خود رفتار می‌کرد.

پس از آن نیروهای انگلیس خانه‌ی حاج علی تنگستانی را به توپ بستند و اموال و دارایی‌اش را مصادره و چند تن از بستگانش را به قتل رساندند. «علمای دشتی و دشتستان مثل شیخ محمدحسین برازجانی و سیدمرتضی اهرمی اعلان جهاد دادند. پس از صدور این حکم مقدس از ساحت علما، مردم بی‌اندازه به هیجان آمده و مستعد فداکاری شدند. سه نفر از مبارزین متدین و شجاع به نام‌های رئیس علی‌خان دلواری، زائر خضرخان اهرمی و شیخ حسین خان چاکوتاهی به دستور مجتهد برازجان متحد شده و برای دفاع از منطقه آماده شدند».

نیروهای انگلیس در اوایل شوال، بندر دلوار (حدود سی کیلومتری بوشهر) را به تصرف خود درآوردند. مجاهدین با یک عملیات متهورانه با شش شهید، پانصد نفر از نیروهای متجاوز را از پا درآوردند و مقادیر زیادی مهمات به غنیمت گرفتند. مجاهدین آنها را تعقیب کردند و با یک عمل کمین در 16 شوال، پانصد نفر دیگر را به قتل رساندند. نیروهای انگلیسی که از رویارویی مجاهدین به تنگ آمده بودند با خریدن یک نیروی ایرانی به ظاهر مجاهد در شب 13 شوال رئیس علی را به شهادت رساندند و شکست بزرگی بر نهضت ضد اشغالگری وارد نمودند.

انگلیس پس از درگیری با تنگستانی‌ها و معاهده صلح و سپس ادامه‌ی جنگ و گریز، شیراز را مقر فرماندهی و تحرکات نظامی خود در جنوب ایران قرار داد و یک نیروی نظامی، متشکل از فرماندهان انگلیسی، افسران باقیمانده‌ی ژاندارمری و مزدوران ایرانی و هندی را در صفر 1335 ق به نام «پلیس جنوب» تشکیل داد و به نام برقراری امنیت، بنای ظلم و ستیز را با مردم گذاشت. ناصر دیوان کازرونی، که مردی غیرتمند، مسلمان و ضد بیگانه بود بر ضد نیروهای انگلیس قیام کرد. نیروهای انگلیس و پلیس جنوب برای سرکوبی وی از شیراز عازم کازرون شدند.

نیروهای مجاهد ناصر دیوان در دشت ارژن به آنها حمله بردند و شکستی سخت بر آنها وارد کردند و غنایم بسیاری گرفتند. دومین جنگ ناصر دیوان در 25 ربیع‌الاول 1335 ق در همان دشت ارژن به وقوع پیوست و این بار نیز پلیس جنوب شکستی سخت خورد و فرار کرد. نیروهای مجاهد عشایری پس از شکست‌های پی‌درپی که به نیروهای انگلیس وارد کردند، شیراز را برای پاکسازی به محاصره‌ی خود درآوردند. با درنگ طولانی در اطراف شیراز و با نیرنگ نیروهای انگلیسی چند نفر از سران قشقایی، من جمله برادر صولت الدوله خریداری شدند و از پشت سر نیروهای مجاهد را مورد هجوم قرار دادند. گرچه نهضت جنوب به پیروزی نرسید، اما تلفاتی فراوان را به دشمن وارد ساخت و رفتار خشن آنها را تعدیل و از گسترش تجاوز آنها جلوگیری کرد و مهم‌تر اینکه چراغ جهاد و مبارزه را به موازات حضور بیگانگان در ایران اسلامی روشن نگه داشت.

منبع: درآمدی بر انقلاب اسلامی ایران، روح‌الله حسینیان، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، 1388، ص 106 و 107